

SOCIETAT CATALANA DE BIOLOGIA
FILIAL DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Carrer del Carme, 47
08001 Barcelona

Núm. 145

Novembre 2001

QUÈ CAL SABER?

AMERICANISMES

Hom anomena **americanismes** els mots provinents d'alguna llengua americana, principalment indígena, que han estat introduïts en una altra llengua. Antoni M. Badia Margarit¹ reconeix que «els americanismes de la llengua catalana són en rigor castellanismes, car hi han vingut a parar a través de la llengua veïna», la qual cosa «no els lleva, emperò, una singularitat en la incorporació [...] ni un reconeixement de l'origen». Vegem uns quants noms d'animals i de plantes que procedeixen de llengües americanes:

Català	Nom científic	Nom original (llengua)
alvocat	<i>Persea americana</i>	<i>ahuacatl</i> o <i>auacatl</i> (nàhuatl)
ananas	<i>Ananas comosus</i> [= <i>A. sativus</i>]	<i>nana</i> (guaraní)
cacau	<i>Theobroma cacao</i>	<i>cacuaatl</i> o <i>kakawa</i> (nàhuatl)
guaiaba	<i>Psidium guajaba</i>	<i>guayaba</i> (taïno)
iuca	<i>Manihot esculenta</i>	<i>yuka</i> (taïno)
jaguar	<i>Panthera onca</i> [= <i>Felis onca</i>]	<i>yaguará</i> o <i>yaguar</i> (tupí-guaraní)
llama	<i>Lama glama</i>	<i>llama</i> (quítxua)
papaia	<i>Carica papaya</i>	(veu carib o arauaca)
patata ²	<i>Solanum tuberosum</i>	<i>papa</i> (quítxua)
tapir	<i>Tapirus terrestris</i>	<i>tapira</i> o <i>tapiir</i> (tupí-guaraní)
tauró	Moltes espècies	<i>uperú</i> o <i>iperú</i> (tupí)
tomàquet	<i>Lycopersicon esculentum</i>	<i>tomatl</i> (nàhuatl)
vicunya	<i>Vicugna vicugna</i>	<i>vicunna</i> o <i>wikúña</i> (quítxua)
xicranda	<i>Jacaranda mimosifolia</i>	<i>yacarandá</i> (tupí)

1. Antoni M. BADIA I MARGARIT, «Pròleg», a Francesc LIGORRED, *Paraules de les llengües d'Amèrica (Aproximacions lingüístiques i literàries en català)*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Comissió Amèrica i Catalunya, 1992, 1991, p. 9-15.

2. *Patata* és un encreuament del mot quítxua *papa* i de l'antillà *batata* (moniato).